

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 7. De obligatione expendendi fructus beneficiorum in bonos vsus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

caret fundamento: si absque scandalo seruari possit probabiliter appareat, eas non esse habendas illicitas, si fiant eodem modo, quo Molina in cit. tract. 2. disput. 466. §. In tertio autem, tradit: nempe ut locatio fiat fructuum ex re Ecclesiastica percipiendorum, nomine Ecclesiastici cui sunt attributi, dependenter à iure quod habet percipiendi: idque quamdiu idem ius in eodem perseverauerit. Quia ratione non agitur contra constitutionem Ecclesiasticam ante memoratam: quia res quæ locatur non est Ecclesiastica: nec fit iniuria successori: quia res in quibus succedit nullo modo onerata manent: cum locatarius nullum ius acquisierit in eis, sed solum obligationem personalem comparatione locatoris, ad fructus et alias debitos percipiendos. Quæ obligatio tanquam affixa personæ, ius percipiendi habent, cessat ubi tale ius in eo deserit siue per aliam beneficii amissionem: ita ut res, ad ipsius successorem perinde libera transeat, ac si non fuisset locata.

73. **SEXTUM DUBIUM EST, VERUM SUCCESSORES IN BENEFICIIS TENEANTUR STARE LOCATIONIBUS REUM ECCLESIE, FACTIS PER ANTECESSORES SUOS: AN VERO TALIS LOCATIO MORTE BENEFICIARII LOCANTIS FINIANTUR.** Respondetur non teneri stare, si locatio sit facta cum detrimento Ecclesie, quia potest allegare hanc causam esse, vel deceptam in pretio, qualitate, aut quantitate rei locatæ, ad petere restitutionem in integrum, ex cap. Non liceat Papæ, 12. quæst. 2. Cui iuri non potest cedere aut transigere euidenter in damnum ipsius Ecclesie sine Papæ licentia, quemadmodum ex Panormit. Sylu. in verbis, Alienatio, quæst. 18. annotat. Si vero facta sit locatio secundum formam iuris, & in utilitatem Ecclesie, tenetur successor ei stare; quandoquidem facta est à legitimo administratore, cuius potestas administrandi non est frustra. Quamquam si locatio non esset à prædecessore facta nomine Ecclesie: sed proprio nomine ipsius, & ad propriam ipsius utilitatem, cessari potest finiri morte locatoris. Nam eo ipso, quod tali nomine fit, intelligitur cum tali locatore finienda.

Simili distinctione explicatur dubium, An successor in beneficio teneatur debita prædecessoris solvere. Tenetur enim, si contracta sint pro necessitate Ecclesie, per textum expressum in cap. 1. De solutionibus; aliter non: nisi aliquid conuersum sit in Ecclesie utilitatem, & bonum. Quod ipsum Ecclesia quatenus conuersum est in eius utilitatem tenetur, solvere per e. Quod quibusdam, De fideiussoribus, & alia quæ habet glossa finalis ad præcuratum cap. 1. Nonnulla alia dubia quæ his adiungi possent partim iam soluta sunt in tractatu De simonia, partim videri facile possunt sufficienter explicata apud Syluest. verbo Alienatio, à quæst. 16. & apud Azorium in citato cap. 2.

CAPVT VII.

De obligatione expendendi fructus beneficiorum in bonos usus.

S V M M A R I V M.

74. Bona Ecclesiasticorum quedam sunt, quorum non dominium habent.
 75. Alia quorum certum est non habere dominium.
 76. Alia de quibus in questione veretur an idem habeant dominium.
 77. Præmittenda eiusdem quæstionis explicatio.
 78. Quæ ratione beneficiorum dominium habeant fructuum beneficiorum suorum.
 79. Obligatio largiendi pauperibus quod superest ipsis de iis fructibus.
 80. Obiectio cum solutione.
 81. Unde ortum habet talis obligatio.
 82. Bona à fidelibus data sunt Ecclesie, non quidem sub conditione, sed in finem: ut quæ Clericus superessent darentur pauperibus.
 83. Comparatio pro conscientia, duarum præcipuarum sententiarum de opposita obligatione.
 84. Iuxta eandem statuentiam est de obligatione restituendi, si beneficiario non imbat, si superabundante fructus sui beneficii male expendat.

85. Communis consensus est talis in peccare mortaliter.

86. Differentia inter beneficarios superabundantes, & alios diuites in obligatione faciendi elemosinas pauperibus.

87. Ea locum habet in pauperum necessitatibus conuictibus.

88. Responsio ad aliquot in erroribus de modo satisfaciendi propositæ obligationi.

CIRCA hanc obligationem multa dubia possunt & solent moueri, quibus ut satisfiat, præmittenda est duarum quæstionum explicatio, quam late persequitur Nauarr. in tract. De redditibus Ecclesiasticis, & in eiusdem tractatus apologia primo suorum operum: postquam cum Molina de iust. & iure alios commemorat in primo de iust. & iure tract. 2. disput. 142. & aliquot sequentibus: ab eadem explicatione proinde initium faciemus.

Quæstio, sintne Beneficarij vere donini, seu proprietarij: an veros fructus, & redditus, vel fructus, & proventuum, quos ex beneficiis percipiunt.

74. **Notandum est primo, bona Ecclesiasticorum multiplicia, variata esse.** Alia enim sunt quæ dicuntur patrimonialia: nempe ea quæ quis ex successione per testamentum vel iure hæreditario ab intestato habet à suis progenitoribus. De cuiusmodi bonis quæstio hæc non intelligitur: quia certum est apud omnes beneficarios non religiosos talium bonorum dominium, & proprietatem habere perinde, ac laicos. Et ratio est, quia illi per Clericatum, aut sacrum Ordinem non sunt incapaces dominij, neque abdicant se eo, aut obligant ad patrimonialia expendenda in pias causas.

77. Alia vero bona sunt, quæ dicuntur quasi patrimonialia; nimirum ea quæ beneficiarij sua industria arte, & labore acquirunt, non tanquam Clerici, sed tanquam homines habentes artem, & industriam. Adde pariter bona ea, quæ beneficiarij ex donatione, vel testamento alicuius laici nullo intuitu Clericali habent. Et nec de istis intelligitur quæstio: quia omnes etiam, ob eandem rationem consentiunt beneficiarios dominium, & proprietatem talium bonorum acquirere.

Tertio sunt alia bona quæ beneficiarij habent ex exercitio suo quotidiano: siue ex officio quod tanquam Clerici exercent: cuiusmodi sunt elemosinæ, quæ recipiunt pro Missis celebrandis, vel pro sepeliendis mortuis, vel confessionibus audientis, etiam si illi à quibus accipiunt sint ipsorum Parochiani, vel pro alio Clericali, Ecclesiastico actu exercendo: quales sunt canendi in choro, concionandi, iudicem Ecclesiasticum, vel Capellanum, vel Vicarium temporalem agendi. Et nec de istis adhuc intelligitur quæstio, quoniam certum quoque est apud omnes, de huiusmodi bonis beneficiarios posse libere disponere tanquam eorumdem dominos, & proprietarios. Nec quemquam esse qui ea de re dubitet; Molina monet in citata disput. 142. Et ratio est: quia dum fideles talia eis tribuunt ut quoddam stipendium sustentationis: permittunt ea liberissime ipsorum dispositioni, nec intendunt ipsis nouum aliquod onus imponere, perinde ac permittunt operarij arbitrio, usum mercedis, quam eis persolunt, aut pauperis arbitrio elemosinam quam largiuntur.

78. Quarto, sunt alia bona quæ Clerici, vel beneficiarij habent tanquam administratores, & procuratores alicuius Ecclesie, vel hospitalis, alteriusve loci pij, in cuius usum illa sunt deputata; nempe ad fabricam, vel ad curandos pauperes vel ad aliquid aliud. Atque, ut habet quoque ibidem Molina, certum est apud omnes, quod Clerici de huiusmodi bonis non possint libere disponere: quia talium dominium, seu proprietatem est apud Ecclesiam illam, vel domum hospitalalem, vel alium locum pium; non autem apud illos, qui tantum habent administrationem.

75. Quinto, sunt alia bona quæ beneficiarij habent pertinentia ad splendorem, ornatum, & potentiam earum Ecclesiarum, quibus ipsi præsent. Huiusmodi sunt oppida, castra, pagi, feuda & cætera quæ Episcopi, & Abbates alicubi habent cum temporali iurisdictione. Quæ bona solent dici

tempo-

temporalia, ad differentiam eorum bonorum, quæ beneficiarij habent ad suam commodam sustentationem eo nomine, quod semine spiritalia, ac quæ dicuntur bona sacra, & diuina ob causam quam infra dicemus. De quibus etiam bonis non mouetur præfens quæstio: quia in confesso est apud omnes, quod beneficiarij non habeant eorum dominium, vel proprietatem: sed administrationem tantummodo & vsum fructum.

76. Ultimo, sunt bona, quæ beneficiarij habent deputata ad commodam sustentationem ipsorum, prout sunt ministri Ecclesiæ Dei: eos enim altari seruientes, consentaneum est de altari viuere: Istiusmodi sunt decimæ, primitiæ, omnesque beneficiorum redditus, ac fructus quæ bona sacra, vel diuina, vel bona Dei dicuntur, quia sunt instituta ad sustentationem ministrorum Dei, & per consequens deputata ad cultum & honorem Dei: cum quidquid boni confertur ministro Dei, vt minister Dei est, censetur Deo conferri. Atque hæc demum sunt de quibus intelligitur præfens quæstio: seculis tamen prædijs, domibus, possessionibus, & alijs immobilibus bonis, ex quibus fructus, & proventus capiuntur. Nam inter omnes conuenit beneficiarios ad administrationem tantum huiusmodi bonorum habere, vt pote qui legibus Ecclesiasticis prohibentur (*quemadmodum in præced. cap. expostum est*) de talibus libere disponere. Seclusis item beneficiis: quatenus beneficium est ius percipiendi fructus propter Clericale ministerium, Nam conueniunt etiam omnes neque hac ratione Clericos habere suorum beneficiorum vel proprietatem, vel liberam dispositionem: ideoque in obitu beneficiarij, beneficium ipso iure vacat, nec ille potest illud in hæredem transmittere, vel alteri donare, aut locare, aut permutare cum alio, propria auctoritate.

77. Notandum est secundo, in hac controuersia, per dominium, vel proprietatem intelligi liberam dispositionem, qua quis potest propria auctoritate de re aliqua tamquam sua, disponere in quoscumque vsus lege permisso. Per vsum fructum vero intelligi ius quod quis habet vtendi, & fruendi re aliqua salua eius substantia, id est quod quis habet accipiendi fructus rei: ita ut possit non tantum sibi illos seruare, sed etiam alteri donare, locare, aut vendere. Per vsum demum intelligi ius quod habet quis vtendi re aliqua ad sua propria commoda, seu ad propriam suam sustentationem, & subuentionem, non autem ad vsus aliorum, & salua semper substantia rei.

Notandum est tertio, initio quidem Clericos vixisse, & habuisse bona in communi, sed postea factum esse, vt omnia bona Ecclesiarum ex decimis, primitiis, & alijs oblationibus in quatuor partes diuiderentur quarum vna deputaretur ad fabricam Ecclesiarum, secunda ad sustentationem Episcopi, tertia ad sustentationem Clericorum ministrantium in Ecclesiis, & quarta ad vsus pauperum. De qua re habentur 12. quæst. 2. Canon, Vulturanæ, & sex sequentes.

Notandum est quarto, varias quidem esse sententias de quæstione proposita, sed duas esse præcipuas, ad quas alie reuocantur. Prior est asseruentiu beneficiarios tantum esse vsuarios, ita ut nihil possint licite assumere ex fructibus beneficiorum, nisi quod necessarium est ad commodam ipsorum sustentationem: ita ut quidquid superest, teneantur lege iustitiæ expendere in vsus pauperum; sique non expendant, furtum & sacrilegium committant. Hanc in memorato tract. De redditibus Ecclesiasticis, propugnat Nauar. in eamque plurimos Molina citat in memorato tract. 2. disput. 144. Posterior est asseruentiu beneficiarios non solum habere vsum, sed etiam dominium, & proprietatem prædictorum fructuum: ita vt ex lege iustitiæ, si illos expendere in profanos vsus non teneantur ad vllam restitutionem, licet mortaliter peccent male expendendo. Hanc Molina in eadem disput. sequitur, ac pro ea multos quoque auctores citat.

78. Quibus ita prænotatis pro eiusdem quæstionis explanatione ad praxim accommodatè videtur dicendum; beneficiarium portionis sibi ad commodam sustentationem debite dominium, & proprietatem habere pure non autem illius quod vltra sufficientem suam sustentationem superest, sed habere cum admixtione obligationis erogandi ipsum in vsus pauperum. Horum prius patet, quia operarius

vere dominium acquirit, mercedis sibi in sustentationem debite ob laborem, officiumque suum. Beneficiarius autem operarius est in Ecclesia Christi. Ergo portionis sibi ad congruam sustentationem debite ob Ecclesiasticum suum ministerium; ipse acquirit verum dominium, prout sentit aperte D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 7. & quodlibeto sexto art. 12.

79. Posterior vero probatur primo, quia vsus videtur in Ecclesia semper fuisse, vt beneficiorum redditus dentur Clericis cum obligatione, vt quod super fuerit, dent pauperibus, iuxta illud traditum 12. quæst. 1. cap. Quia tua fraternitas, de eo quod Clericorum sustentationi superest ex Ecclesiæ fructibus. Omne quod superest necessitatibus, in causis pijs, ac religiosis erogandum est. Idem illud à D. Clemen. lib. 2. Concilii Apostolicarum, cap. 35 dicitur, Sacerdoti debent primitias aræ, & torcularis, & oblata pro peccatis tanquam œconomio, & administratori vt eas dispense. Item illud Urbani primi in cap. Res Ecclesiæ, 12. qu. 1. Res Ecclesiæ num quasi propria, sed communes, & domino oblata, cum summo timore, non in alios quam in præfatos vsus (sustentationem Clericorum intellige, & subuentionem pauperum, ex epistola eiusdem Urbani, quæ habetur in tom. 1. Conciliorum) sunt fideliter dispensandæ. Item illud quod in cap. fin. 16. quæst. 1. & in cap. Quod autem 23. quæst. 7. bona Ecclesiæ dicuntur bona pauperum, quorum procuracionem Ecclesiastici quodammodo gerant.

Ex quibus licet satis probabiliter colligere, instituta quidem esse Ecclesiastica beneficia, vt Clerici ex iis sufficienter sustententur, ita tamen vt ex eo quod superest, pauperes quoque sustententur, Atque adeo fructuum qui ex illis percipiuntur, Clericos ipsos sic esse dominos, vt tamen obligentur quæ ex eis super fuerint pauperibus elargiri. Id enim minimum indicat modus ille loquendi sacrorum Canonum, quo beneficiarij appellantur dispensatores, & procuratores pauperum; & bona Ecclesiæ, dicuntur bona pauperum. Ea enim verba ostendunt saltem obligationem qua beneficiarij teneantur, pauperibus, ex fructibus suorum beneficiorum subuenire, si qui super sint ipsi, tanquam ex bonis ad illorum quoque sustentationem institutis Ecclesiæ intentione: prout patet per illud quod ante attigimus, olim Ecclesiam constituisse vt ex redditibus, & bonis suis fierent quatuor partes: quarum prima cederet in vsus Episcopi, secunda in vsus Clericorum, tertia in fabricam Ecclesiæ, & quarta in vsus pauperum. Inde enim intelligitur, bona Ecclesiastica fructifera, Ecclesiæ intentione destinata esse ad sustentationem non modo Clericorum beneficiorum, quibus illorum administratio committitur, sed etiam pauperum, saltem quoad ea quæ illis super fuerint. Hinc enim antequam bona ipsa Ecclesiastica diuiderentur, Clerici nihil habebant ex eis nisi portionem necessariam ad commodam suam sustentationem, & expendebaturque reliquum in fabricam Ecclesiarum, vel vsus pauperum.

80. Sed dices, id quidem verum esse: non ideo tamen dicendum, quod nunc quoque idem verum sit: quoniam successu temporis mutata est conditio beneficiorum: siquidem olim beneficiarij viuebant in communi, habebantque bona communia, quæ sic diuisa sunt postea, vt cuique sua portio congrua assignaretur: sique ea processu temporis creuerit, incrementum eius cessit in bonum illius Clerici cui assignata fuit, non autem in bonum pauperum. Cui obiectioni, quasi clauum clauo trudenso, opponi potest, ex aduerso probabile admodum esse beneficiarij sciendum sacros canones esse institutos dispensatores bonorum Ecclesiæ, & pauperum procuratores: non solum pro temporibus illis in quibus ex communi mensa viuebatur: sed etiam absolute seu ex lege Ecclesiæ volentis absolute, vt bona sua seruiant commodè sustentationi Clericorum, & quod eis reliquum fuerit, expendatur in cibos pauperum.

Quod vero attinet ad incrementum contingens in portione Clericis assignata, distinguere oportet. Ipsum enim, vel factum est industria, & labore Clerici; & tunc in eius particulare bona cedere negandum non est: vel adiunctum est eidem beneficio proueniens ex natura, & conditione illius, non ex labore, & industria Clerici; tuncque sortiri debet naturam, & conditionem beneficij Ecclesiastici. Vnde quia conditio fructuum beneficij est, vt quidquid beneficiario

superest

superest ultra suam sufficientem sustentationem, expendatur in usus pauperum, relinquatur incrementum ex quo beneficium factum est pinguius, debere expendi in eisdem usus pauperum. Ad cuius confirmationem facit illud post factam antememoratam divisionem, dictum à D. Bernardo in epist. 2. versus finem. Quidquid præter necessarium victum, & simplicem vestitum de altari retinens, tuum non est; sacrilegium est.

81. Hic duo advertenda sunt: unum est iudicio Navarri beneficiarios ad dandum pauperibus quod eis superest, obligari lege iustitiæ, ortum ducente ex conditione, & onere quo fideles obtulerunt Ecclesiæ bona sua: nimirum decimas, primitias, & cæteras oblationes, ex quibus postea constituta sunt beneficia. Sed quia multa difficilia, & forte non vera inde consequuntur: quale est quidquid beneficiario ex fructibus suorum beneficiorum superest, ad quemcumque etiam laicum deveniat, transire cum hoc onere, & obligatione, ut sit ex lege iustitiæ erogandum pauperibus: videtur alia ratione defendendam esse doctrinam ante traditam: ut nimirum dicamus beneficiarios, illud quod superest ipsis, debere pauperibus dare ex obligatione ortum habente ex præcepto Ecclesiæ constituente beneficia, illaque conferentis cum obligatione Clericis imposita, ut quæ supererint ipsis, debeant pauperibus dare: adeo tota obligatio quam habent dandi, nascatur ex intentione, cum qua illis Ecclesiæ confert beneficia, sitque obligatio personalis, id est, Clericorum personis imposita: non autem (ut Navarrus existimat) beneficiorum bonis & fructibus.

Ad cuius rei confirmationem facit, tum quod multa sint beneficia instituta ex decimis, vel primitiis quæ de iure à populo debentur Ecclesiæ ministris, ratione administrationis spiritalium. Iure enim naturæ, seu iure noto naturæ lumine (adeo fuerit apud Ethnicos observatum) populus tenetur sustentare pro dignitate illos qui ei spiritalia administrant, unde quia decimæ ipsæ, seu primitiæ non dantur libera fidelium voluntate, sed ex obligatione iustitiæ solvantur Clericis, perinde ac tributa Principibus, illi non potuerunt obligationem his imponere, quas tenentur id quod superesset, in usus erogare pauperum, aut alia opera pia: creditori enim solvens quis quod debet ex iustitiâ, nequit illum adstringere: sicuti posset si liberaliter donaret.

Quod autem attinet ad beneficia instituta ex bonis, quæ multi fideles libere, propriaque sponte contulerunt Ecclesiæ, onus de quo agimus annexam habere ex tali institutione: quasi fideles ipsi voluerint res suas cum eo ad Ecclesiam transferre, probari nequit efficaciter, siue ex Actis Apostolorum, siue ex usu nascentis Ecclesiæ, quo fideles bona sua in commune conferebant. Immo valde credibile sit, eosdem fideles noluisse tale quid ab Ecclesiæ Prælati exigere, eo quod experiebantur ipsos abunde, soliteque facere sua sponte: ita ut reverentia in suos Superiores non permetteret quid huiusmodi ab illis exigere: præsertim cum sua darent in redemptionem animarum suarum, & ut feruorum Dei preces, & suffragia consequerentur.

82. Nec obstat credibile quoque esse, fidelium bona sua dantium Ecclesiæ, intentionem fuisse, ut si Ecclesiastici abundaret supra id quod esset eis necessarium ad honestam suam sustentationem, tale superfluum daret pauperibus, aut in alia pia opera conferrent: Non obstat, inquam, quia aliud est donari certa intentione, seu ad aliquam finem, & aliud donari sub aliqua conditione. Quando enim aliquid donatur sub conditione, si ea non impleatur donatio est nulla, & is qui accipit, restituere tenetur; quando vero tantum datur ad aliquem finem, etiam si non impletur, donatio est valida: nec obligatio est restituendi: ut patet in eo qui aliquid donat, ut consequatur alterius amicitiam: donatio enim valida est, etiam si donans non consequatur illam.

83. Alterum quod advertere oportet est; opinionem Navarri, & aliorum admodum probabilem esse: quia tamen valde rigida est, & quæ vix persuaderi potest in tanta morum licentia, & habendi cupiditate, ac tenacitate: non esse multum contentendum cum Pœnitente recusante illam sequi: neque esse negandum illi abolitionem qui relicta ea, se qui velit contrariam, quæ est multorum, ac doctissimorum virorum, quorum meminit Couar. De testament. cap. Cum

in officiis, num. 3. & satis probabiliter defendi potest, ut patet ex iam dictis, & plenius ex iis quæ habet Molina in memorato tract. 2. disp. 144.

QVÆSTIO ALTERA.

An beneficiarij, si quod eis de redditibus suorum beneficiorum superest, insinuant in usus non pios, non modo peccent mortaliter, sed etiam teneantur ad restitutionem.

84. Huius explicatio ex præcedentis explicatione pendet. Nam obligatio ad restitutionem sequitur debitum ex iustitiâ, exigente cuique suum reddi. Itaque si beneficiarius eius quod superest ex fructibus sui beneficij dominum non habeat, ideoque illud non sit suum: ex lege iustitiæ tenetur id ipsum expendere in usus, in quos illud accepit: alioquin erit obligatus ad restitutionem, tanquam is qui illud iniuste usurpaverit: & in eius defectum (hoc est, si nolit, aut non possit restituere) illi quibus tale quid donaverit, nisi acceperint tanquam pauperes. Et ratio est: quia non potuerunt facere suum, accipientes quod aliis, puta pauperibus, fuit ex iustitiâ debitum. Quod utrumque Navarrus, & cæteri quos ipse sequitur, tenent relati à Molina in ante citata disput. 144. Quod si beneficiarius dominum habeat non solum portionis sibi debite ad commodam sustentationem, sed etiam eius quod superest: tunc etiam si peccet mortaliter non dando pauperibus quod superest, non tenebitur tamen ad restitutionem; quia suum alienando, non facit contra iustitiâ: ex cuius violatione confurgit obligatio restituendi.

Quam sententiâ quominus sequamur in praxi sine scrupulo, non obstat quod sit dubia perinde ac opposita. Nam ex regula juris 128. digestis, & 65. in sexto, in pari causa potior est condicio possidentis. De causa autem pauperum nihil in hac re ob dubitationem dici potest amplius, quam eam esse parem causæ beneficiariorum; ideoque non obstat quin hi tanquam possessores censentur melioris conditionis. Nec item obstat quod Ecclesiæ cum obligatione ad peccatum mortale, imposerint in hac re obligationem ad restitutionem. Non enim ita esse, potest satis conici ex eo, quod ipsa non rescindat pacta, vel donationes quibus beneficiarij alienant beneficiorum suorum fructus superabundantes, aut in usus profanos vanæque expendunt: quod omnino facere deberet, si iudicaret tales pauperibus ex iustitiâ deberi. Eam enim providentiam, curamque pauperum causis, ipsa debet, ut si quid sit eis ex iustitiâ debitum, procuret præstari, etiam debitores compellendo si opus sit: prout consuevit facere in testamentis, & piis legatis. Et certe qui, iuxta Apostolum ad Rom. 8. præsumt in solitudine, nunquam permetterent tantam iniustitiam in causa adeo favorabili: sed beneficiarios ipsos ad restitutionem compellerent ea ratione qua compelli solent administratores alienorum; si ea in suos usus converterent, aut male expendere.

85. Cæterum advertendum est, negantes in hac re obligationem ad restitutionem, cum affirmantibus consentire in hoc, quod & ipsi concedant beneficiarios mortaliter peccare, si quod ipsius superest ex fructibus beneficiorum, non erogent in pauperes, aut alia pia opera: quoniam agunt contra legem charitatis, & misericordiæ, etiam si forte non agant contra iustitiam. Consentire item in eo, quod concedant beneficiarios maiori strictiori que iure, & vinculo teneri intra limites charitatis, & misericordiæ, quam laici divites eadem lege teneantur, quod ipsis superest dare pauperibus.

86. Circa quod notanda est differentia inter beneficiarios, & divites laicos. Nam beneficiarius in multis casibus illud quod ei ex fructibus beneficij superest expendendo in alios usus, quam pauperum, mortaliter peccat: in quibus tamen casibus divites laici expensas faciunt, aut non peccant, aut venialiter tantum: quoniam per leges Ecclesiasticas multi tales casus grauter prohibiti sunt beneficiariis, qui non sunt divites laici. Quapropter si beneficiarius illud quod superest expendat in canibus ad venationem alendis, in ludis secularibus, in paratis sustentandis, in pompa seculari, in fastu, in

lauris epulis, alijsque id genus voluptatibus & delicijs, mortaliter peccabit: quia non est illi concessum in eos vsus: iuxta illud D. Hieronymi, quod refertur distinct. 4. 4. initio: Tibi, o Sacerdos, de altari videre, non luxuriam permittitur.

Similiter si expendat dando consanguineis, aut familiaribus diuitibus. Ita enim habetur ex Concil. Triden. sess. 25. c. 1. De reform. ubi sic legitur: Omnino vero eis interdictum, intellige Episcopis, in eadem Synodus, ne ex redditibus Ecclesiarum, consanguineos, familiaresve suos augeant: cum & Apostolorum canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent: sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuunt: eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa. Idem de ceteris beneficiariis esse intelligendum ibidem consequenter exprimitur. De hac re pluribus Nauarrus in tractatu De redditibus Ecclesiarum. Vbi sub finem admonet eandem fuisse omnium antiquorum Doctorum sententiam, ut satis patenter naturali lumine. Cui Concilium eam vim addiderit, ut nunc videri possit esse de fide. Quod qua ratione ostendat qui volet apud ipsum videat, nobis sufficit illa verba, *Omnino interdictum*, satis indicare strictam prohibitionem, quae in quantitate notabili obliget sub mortali.

Adverte vero, quod cum in casibus extremis, vel grauis necessitatis, omnes in differenter ex suis superfluis teneantur sub mortali indigentibus subuenire, iuxta receptam doctrinam de elemosina; ante propositam differentiam locum habere tantum in communibus pauperum necessitatibus, in quibus etiam si reliqui diuites non obligentur sub mortali subuenire beneficiariis tamen obligatio sub mortali imposita est in eisdem communibus, ordinarijsve necessitatibus pauperum expendendi, quod super fuerit ipsi ex fructibus suorum beneficiorum: etenim non ob aliam causam, quam eam videtur tam sollicitè Ecclesiasticis legibus interdictum esse, ne beneficiarij ditent cognatos, aut fructus beneficiorum referent ad altiore statum acquirendum sibi, vel suis, aut ne vane, vel inutiliter eosdem expendant. Nec item ob aliam causam per eandem leges videtur praecipuum esse illis, ut suppellectili moderata, mensa, victu, potuque moderato sint contenti, quam ut arcerentur ab illis tum alia vitia, tum maxime in misericordia erga pauperes: quorum tanquam tutores ipsorum constituti, tenentur particularem curam gerere.

Porro hic nonnulla interrogari possunt. Primum est. An mortaliter peccet beneficiarius, si ex eo quod superest sibi, non det cui libet pauperi communi, & ordinario. Ad quod respondendum est, non peccare, saltem mortaliter; quia nihil prohibet quin possit denegare vni, quod referuat dandum alteri, simili modo indigenti.

Secundum est, An Beneficiarius teneatur querere pauperes, quibus det quod sibi superest. Respondendum est non teneri (nisi excipias pastores respectu subditorum suae pastoralis curae) quoniam pauperes communes, & ordinarij passim occurrunt, illisque mos est petendi elemosinas. Item nunquam desunt hospitales domus, quibus beneficiarius dare possit id ipsum quod superest, si quidem pauperes alij communes, & ordinarij desint.

Tertium est, An teneatur beneficiarius diligentiam aliquam adhibere in inquirendis extremis, vel grauibus pauperum necessitatibus. Respondendum est, non teneri: sed sufficere si eis succurrat, quas habet cognititas, & quoad alias, sit animo paratus ad subueniendum eis, quando cognouerit, animaduertente eas esse.

Quartum est, An eo ipso quod in genere nouit necessitates esse in repub. quales solent esse redimendorum captiuorum tempore belli, aut alendorum, vel vestiendorum pauperum, in carceribus vel hospitalibus necessitatem patientium. An, inquam, teneatur diligentiam adhibere in inquirendo de illis in partu larari. Respondendum est, quod si tantum in genere necessitates cognoscantur, quamdiu nulla particularis cognoscitur vel occurrit; beneficiarium non teneri extraordinariam diligentiam adhibere: dummodo quod sibi superest, in communes, & ordinarios pauperum vsus expendat.

RELIQVA PARS CAPITIS.

In qua tractantur debita ad propositam obligationem spectantia.

SUMMARI

- 89 Beneficiarius de eo quod sibi subtrahit, si ex portione necessaria ad commodam suam sustentationem, potest libere disponere.
- 90 Licet Clericus patrimonium habeat sufficiens ad suam sustentationem: potest tamen accipere beneficium ex quo viuat.
- 91 Quomodo intelligendi canones, qui in contrarium citantur.
- 92 Beneficiarius potest libere disponere de quotidianis distributionibus.
- 93 Potest beneficiarius aliquid sibi ex fructibus beneficij superabundantibus retinere, obseruatum, quod supra deb. tum, exhibet Ecclesia.
- 94 De dubio, An pensarius possit libere disponere de fructibus beneficij sibi assignatis, & quod pars affirmans teneri possit.
- 95 Obiectio in contrarium cum solutione.
- 96 Dubium de commendatariis, An possint libere disponere de fructibus beneficij commendati.
- 97 Responso est negatiua, & quod ad commendatarium ad tempus, & quoad perpetuum, & quoad Religiosum militarem.
- 98 Alia causa hic, quam illi nequeunt libere disponere.
- 99 Quantum de patrimonialibus, aut quasi patrimonialibus beneficiariis expenditur in utilitatem Ecclesiae, aut pauperum, aut opera alia pia, tantum potest sibi seruare de fructibus superabundantibus suorum beneficiorum.
- 100 Beneficiarius non potest pariter dicere ex fructibus sui beneficij.
- 101 Quatenus possit eosdem iuuare tanquam pauperes.
- 102 Quatenus possit ex istis fructibus prouidere suis spuris.
- 103 Quomodo sit habenda ratio status consanguinei, ut ei tanquam pauperi, beneficiarius licite conferat quod superest ex fructibus sui beneficij.
- 104 Satisfacit beneficiarius obligationi suae, id quod sibi superest expendendo ut in pauperes ita & in quacumque opera pia.
- 105 Pauperes quibus beneficiarius obligatur largiri quod sibi superest, non sunt determinate illi, in quorum loco habet beneficium.
- 106 In determinanda commoda sustentatione beneficiarij ratio habenda est tum dignitati personae & meritorum, exceptis duobus casibus.
- 107 Tum loci atque qualitatis, quam beneficium habet.
- 108 Tum demum eorum, quae ipso sustentationis nomine comprehenduntur, & quae sint ea.
- 109 De eorum numero non esse quae ex mera liberalitate donantur.
- 110 Quae beneficiarius emit ex superabundantibus fructibus beneficij sui sunt eadem ratione, qua fructus ipsi.
- 111 De quibus possit, & de quibus non possit beneficiarius testari.
- 112 Licet beneficiarius peccet testando de superfluis sui beneficij, talis tamen dispositio est valida.

PRIMUM DUBIUM EST, An si beneficiarius parce viuendo subtrahat sibi aliquid ex portione necessaria ad suam sustentationem, possit libere disponere de eo quod sic subtrahit, perinde ac possit de patrimonialibus bonis. Ad quod respondetur posse sic enim sentit D. Thom. 2. 2. q. 185. art. 7. ad 2. & est sententia communiter recepta quae ex antedictis probatur. Namque ostensum est beneficium habere pure dominium portio ad commodam sustentationem sibi necessaria. Vnde sequitur ipsum posse, per arbitrio de eo disponere, sicut filius, aut seruus de alim. etis a patre vel a domino sibi datis pure ad suam sustentationem; ex quo sibi subtrahens aliquid retinet illis dominium, acq. situm per puram donationem: ac proinde liberam de eo habet dispositionem. Si obiciat, quod sibi subtrahit beneficiarius esse eo ipso superabundans, & consequenter dandum pauperibus. Respondetur illud non superesse ex fructibus beneficij, sed prouenire ex industria, & labore beneficiarij, subtrahentis ipsum sibi. Vnde de sit & cedat in illius bonis. Quocirca, vt Molina de inst.

& iure

Et iure, tract. 2. disput. 1. 46. bene notat, prohibito per Concil. Trident. sess. 25. cap. 1. De reform. facta Clericis, ne ex redditibus Ecclesie consanguineos, familiaresve suos augere studeant, extendenda non est ad istiusmodi bona. Neque enim consentaneum est, quod cum licite possint talia dare extraneis diuitibus, tanquam habentes liberam de illis disponendi potestatem, nullam habeant conferendi consanguineis, aut familiaribus suis, etiam si diuitibus, quos tanquam eos quibus sunt adstricti, præferre debereratio dicta.

90.

SECUNDVM DVBIVM EST, An si Clericus habeat sufficiens patrimonium possit licite beneficium acquirere, & ex eo viuere referuando patrimonium ipsum suis propinquis, aut quibuscumque voluerit. Ratio dubitandi est, quia ex c. Clericos, & cap. Pastor, 1. quæst. 2. & ex cap. fin. 16. quæst. 1. atque ex alijs quæ tum hic, tum illa glossa citat: videtur colligi, id non possit licite fieri: quia bona Ecclesie sunt bona pauperum. Respondetur tamen contrarium esse tenendum: quia ex D. Paulo in priori ad Cor. c. nono, Nemo militat suis stipendijs, nisi iam nisi velit suo iuri cedere: ideoque Clericus seruans Ecclesie non tenetur id facere gratis; sed potest ex Ecclesie bonis sustentationem ob ministerium exhibitum sibi debitam acquirere: atque patrimonium suum quibus voluerit seruare. Quam esse sententiam ab omnibus fere approbatam Nauar. in tract. De redditibus Ecclesiasticis, quæ prima admonitione 32. notat, eam sequens, cum alijs pluribus, quorum meminit Lud. Molina in præcedenti disput. 1. 4. 5. in principio. Quibus adde Syluestrum, in verbo Clericus 4. q. 16. citantem pro eadem Innocent. Hostien. Panormit. alioque Canonistas vt communiter ita docentes, ad cap. Episcopus, De præbendis.

91.

Ad canones vero citatos respondent idem Syluester ibidem, & Couar. in cap. 1. De testamentis numero 2. post D. Thomam 2. 2. quæst. 185. art. 7. ad 3. vel eos pertinere ad casum in quo dantur pauperes extrema, vel graui necessitate laborantes: nec suppetunt alia bona ex quibus commode subleuari possint: vel ita loqui ad indicandum quod etiam si non sit extrema necessitas, debent tamen Clerici largas elemosinas facere de ijs, quæ recipiunt ultra necessariam ad suam sustentationem. Quandoquidem non esset alioqui differentia inter beneficiarios, & laicos, eorumque bona.

92.

TERTIVM DVBIVM EST, An beneficiarius perinde possit licite de quotidianis distributionibus disponere, ac de patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus bonis. Ad quod respondendum esse affirmatiue, hoc est, beneficiarium de distributionibus posse libere disponere, sicut de bonis patrimonialibus habetur ex Couar. De testamen. cap. Cum in officijs num. 4. Quam sententiam sequuntur Rosella, Clericus 4. num. 2. Angelus, Clericus 13. num. 3. Sylu. Clericus 4. quæst. 4. Fundamentum quo ea nititur est; quod distributiones quotidianæ dentur, acquiranturque propter personale ministerium, quo Canonici, vel alij personaliter in Ecclesia seruiunt assistendo officijs diuinis: adeo ut illæ sint eius modi bona: cuius sunt ea quæ Clerici acquirunt ob suum personale officium, vel operam, & industriam, ac laborem in concionando, audiendo confessiones, & id genus alijs.

93.

Quod vero Nauar. in cit. quæst. 1. admonit. 30. num. 2. in contrarium tangit, quod distributiones fiant ex decimis, primitiis, & alijs oblationibus fidelium: ideoque retineant conditionem, & onus decimarum, reicitur: quia quamuis distributiones fiant ex decimis, dantur tamen propter personale laborem, & operam. Quod sufficere vt de illis tanquàm de quasi patrimonialibus possit beneficiarius libere disponere, probatur; quia etiã prof. siori Grammaticæ ex fructibus beneficiorum potest assignari aliqua portio, itemque sacristæ, & præfecto cantorum: quibus tamen incumbere onus dandi pauperibus, quod eis superest, Nauarrus minime diceret.

Præsertim cum in præcedenti admonitione 29. ipse doceat, & bonis rationibus confirmet: beneficiarium de parte suorum prouentuum, quam merentur labores ipsius, & utilitas quam Ecclesie Dei affert ultra mediocre illud seruitium quod beneficium ipsius requirit, nisi statuat talia gratis facere, posse perinde libere disponere, atque de parte, quæ necessaria ei est ad congruam suam sustentationem. Id quod

ipse sic declarat exemplo. Si duo habeant singula beneficia 300. ducatorum, ambo possunt pro libito expendere illud quod iudicio boni viri est illis opus ad se honeste sustentandum: quod ex hypothesi sint 150. ducati: atque vnus eorum non plus seruiat, quam omnino tenetur, id est, quam qualitas, & conditio beneficij exigat: alter vero, multo plus quam omnino teneatur, vt audiendo confessiones, docendo, concionando, infirmos visitando, consolando, pacis, & aliorum eiusmodi curam habendo, iste poterit tantumdem plus expendere, quam seruitia ipsius supererogatoria, id est, quæ ultra obligationem suam præstitit, merentur iudicio boni viri. Vnde intelligi potest, quod etiã si distributiones sumptæ sint ex beneficij fructibus: beneficium nullus, alios habeat fructus, beneficiarius possit de illis libere disponere prout Sylu. loco cit. exprefit. Et confirmatur: quia licet distributiones non distinguantur tunc à fructibus beneficij, vere tamen sunt distributiones, ac vere acquiruntur ob personale ministerium, operam, & laborem. Idem iudicandum est de portionibus funerealibus, & anniuersariis, quia quotidianæ sunt, sicut distributiones quotidianæ.

QUARTVM DVBIVM EST, An Clericus possit libere disponere de pensionibus sibi ex fructibus beneficij referuatis, sicut potest de bonis quasi patrimonialibus. De quare prior opinio est, eamdem esse rationem de pensionibus, ac de fructibus beneficij; & per consequens non posse Clericum de illis aliter disponere, quam de fructibus beneficij. Hanc tenet Nauar. in cit. quæst. 1. admonit. 32. num. 2. Posterior opinio est contraria: nempe non esse eandem rationem, & posse pensionarium libere disponere de pensionibus, sicut de patrimonialibus bonis. Hanc sequitur Couar. ad citatum cap. Cum in officijs, num. sexto, post Gigantem in tractatu De pensionibus quæst. 52. vbi probat pensionarium posse proprio testamento disponere de redditibus ex pensione Ecclesiastica perceptis. Quam opinionem tenere possumus quoad pensionem quæ non datur in titulum beneficij, id est, quæ non datur Clerico per totam vitam ob officium Clericale; & de pensionario, qui non est Clericus religiosus. Ratio autem est: quia pensio def. non censetur beneficium, vt argumentato est, quod laicus possit esse illius capax, vt in sequentibus exponetur. Et confirmatur; quia de se nõ solet dari propter Ecclesiasticum officium, sed in subsidium vitæ, & quasi alimentum. Iam vero onus dandi pauperibus quod superest, præcepto Ecclesie impositum est tantum habentibus titulum beneficij: qui nomine beneficiariorum significatur proprie.

Quod si obijcias pensionem esse portionem ex fructibus beneficij detractam. Respondetur id quidem verum esse, sed cum detracta sit ad subsidium vitæ, & quasi alimentum, non sortiri naturam, & conditionem beneficij: quia beneficium datur propter officium, & ministerium Clericale, non item pensio.

Istud autem procedit siue à Papa constituta sit pensio, siue alicui referuatur, eo quod beneficium resignet: siue alicui detur, ob bonum pacis, eo quod liti ceptæ super beneficio renunciauit: siue demum alicui concedatur eo quod factus sit coadiutor beneficiarij; dummodo enim ea non detur in titulum beneficij, ex quaui causa detur; iudicandum est de ea, perinde ac de bonis patrimonialibus, aut quasi patrimonialibus: quoad hoc, quod pensionarius possit de molumentis ex ea acceptis libere disponere. Et certe in hoc non debet videri maior difficultas, quam in eo, quod Cardinales de ijs quæ tanquàm stipendia quædã à Sede Apostolica accipiunt in vitæ subsidium, & vt deceter tanquam Cardinales viuant, possint libere disponere, ac si essent patrimonialia, vel quasi patrimonialia bona (quæ admodum Nauar. aperte docet loco cit. admonit. 39.) nõ obstante quod datur personis Ecclesiasticis, & de fructibus beneficij Ecclesiastici, puta Papatus: nec datur solummodo in iustam mercedem laborum, sed etiam pro Pape voluntate tanquam subsidia vitæ, ac Cardinales egestate premanur, sicut apud homines officium eorum, & dignitas vilescat. Pro quo facit quod talia non datur omnibus Cardinalibus, sed quibus Papa iudicauerit: adeo ut modum quemdam, & rationem habeant pensionum.

QUINTVM DVBIVM EST, An commendatarius similiter possit de fructibus beneficij, quod habet à Sede

Apostol-

Apostolica sibi commendatum, disponere libere tanquam de bonis quasi patrimonialibus. Ad huius responsionem supponendum est primo, beneficia aliquando commendari ad tempus: vt olim fieri solebat ad sex menses: aliquando vero in perpetuum, hoc est, ad vitam Commendatarij, vt nunc fieri solet. Præsupponendum est secundo, quosdam esse commendatarios, qui non sunt Religiosi, sed tantummodo Clerici seculares, quibus aliqua beneficia in commendam conceduntur: & quosdam alios esse, qui milites sunt professi in aliquo ordine militari quibus concedi solent redditus, & fructus beneficiorum eius ordinis, in quo sunt professi.

97. Quibus præsuppositis: pro responsione dicitur primo, quod commendatarius ad tempus; qualis olim institui solebat, non potuerit iure disporre libere de fructibus beneficii commendati, quia is reuera solum erat administrator & procurator, & quasi tutor Ecclesiæ commendatæ, donec illi præficeretur idoneus pastor, & tenebatur reddere rationem suæ procuratoris: acceptisque iis, quæ ad commodam suam sustentationem necessaria essent, cæteros beneficii fructus debebat reservare futuro pastori. Vnde potuit quidem disporre libere de ijs, quæ accipibat ad commodam suam sustentationem, quoniam illa accipiebat vt stipendium sui laboris, curæ, & operæ: de cæteris non item.

Secundo, dicitur quod commendatarius perpetuus habeat idem onus, & obligationem quam haberet beneficiarius, cui beneficium collatum esset in titulum. Ratio est, quod in Bullis Pontificiis, quarum autoritate commendæ perpetuæ, vel administrationes conferuntur, exprimitur vt commendatarius eam liberam dispositionem habeat in beneficio, siue in Ecclesia sibi commendata, quam haberet, si illa esset ei in titulum data. Quare habet etiam onera, & obligationes, beneficio vel Ecclesiæ annexas. At si in titulum haberet beneficium, teneretur ex præcepto Ecclesiæ, *in reuocanda antedicta*, illud quod superest ex beneficii fructibus, erogare in usus communes, & ordinarios pauperum. Ergo eandem obligationem habet commendatarius. Et in hoc plene verificatur quod dici solet: subrogatum sortiri naturam eius, in cuius locum subrogatur.

98. Tertio, dicitur de commendatariis, qui sunt milites professi in aliquo ordine militari: ipsos non posse libere disporre de fructibus quos percipiunt ex aliquo beneficio sui ordinis: quia votum habent paupertatis, quo abdicant se proprietate bonorum: adeo ut nihil possint habere proprium, cum id, ipsi voto paupertatis repugnet directe. Quo fit vt iidem Commendatarij à Generali magistro sui Ordinis debeant accipere facultatem assignatam sibi fructus, & redditus expendendi in quoscumque usus proprios. Cum qua facultate expendendo eos, non peccant, vt nec alij Religiosi viuentes sibi à Superioribus concessis, nisi id faciunt in usus vanos, & inutiles, aut quomodocumque malos, cum ad tales usus non detur eis, nec dari possit facultas ab ipso Generali præfecto ordinis: sed tantum detur ad necessarios, utiles, & quomodocumque licitos.

99. Quod vero attinet ad id quod iisdem commendatariis superest, etiam si distribuendum esset pauperibus ex Ecclesiæ præcepto non habeatur ex titulo beneficii, qui respicit ministerium clericale, quale non est eorumdem commendatariorum: nihilominus tamen, quis ob votum cum illi se adstrinxerunt, nihil proprium habere possunt: vt pote qui abdicarint se bonis omnibus (atque adeo non modo patrimonialibus, sed etiam quasi patrimonialibus) quidquid post id ipsum votum acquirunt, totum id secundum proprietatem, est suæ religionis ordinisue sui militaris: quo fit vt non possint de eo libere disporre. Fit etiam consequenter, vt quod superest ex fructibus sibi assignatis non cedat in usum pauperum, per præceptum Ecclesiæ, sed referantur ordini ipsorum, cui autoritas Papæ omnes tales fructus, & redditus assignauit, applicando illos ea ratione ad pios usus: quandoquidem religiones militares institutæ sunt reuera ad bonum commune reipub. Christianæ, ita ut bona ipsi applicata merito censantur in pios usus cessisse.

100. **SEXTVM DVBIVM EST.** An si beneficiarius aliquid ex bonis suis patrimonialibus insumpsit in bonum Ecclesiæ vel beneficii, possit tantumdem sibi sumere de fructibus eiusdem beneficii, de eoque libere disporre, sicut de patri-

monialibus bonis: Ad quod affirmatiue respondendum est cum Angelo, *Clericus*, 13. num. 9. *Sylla Clericus* 4. quæst. 12. & Nauar. in tract. de redditibus Ecclesiasticis, quæst. 3. admonit. 4. num. 3. vbi adfert in confirmationem, quod in cap. Si Episcopus 12. quæst. 5. permittatur Episcopo, vt quantum de bonis suis patrimonialibus Ecclesiæ contulerit, tantumdem possit decedens propinquis, aut quibus maluerit relinquere. Ad id potest ratio, quoniam id non est aliud quam compensationem æquivalentem sumere, quæ iure naturali licita est.

Sed aduerte id non procedere quando quis expensas facit libere donando Ecclesiæ gratis quod expensum fuerit, quia nequit donationem reuocare iam tradita re quam donauit. Quod si contingat vt beneficiarius aliquid de patrimonio expendat in bonum Ecclesiæ, nihil cogitet de gratis expendendo, vel non gratis: tunc donec expresse fuerit donationem eius quod sic expendit, libere potest intentionem habere non expendi gratis; & poterit consequenter memorata compensatione vt. Addit ibidem Nauar. ista locum habere etiam in elemosyna: ita ut beneficiarius reputare possit in reddituum Ecclesiasticorum numero omnia, quæ ex bonis suis patrimonialibus, aut quasi patrimonialibus expendit in pauperes, aliaue opera pia: atque adeo salua conscientia possit tantumdem; cui velit ex eiusdem redditibus relinquere.

100. **SEPTIMVM DVBIVM EST.** An beneficiarius ex fructibus beneficii possit consanguineos, & propinquos inuare. Quod dubium quatuor complectitur. Primum est, an beneficiarius possit ditare propinquos, ita ut illos promoueat ad altiorum statum. Id quod aperte prohibetur in Conc. Trid. sess. 25. cap. 1. idemque in cap. Decenter, distinct. 89. & in cap. Sunt manifesta, & in cap. Episcopus Ecclesiasticarum. 12. quæst. 1. & in cap. Quisquis episcopus, 12. quæst. 2. iam olim prohibitum erat. Etiam si enim illi canones loquantur expresse de Episcopis: sunt tamen intelligendi de quibuscumque beneficiariis, prout Concil. Trident. satis iudicauit loco citato. Et ratio est quia Ecclesia censenda non est, vniquam voluisse permittere vt ex fructibus beneficiorum ditarentur consanguinei, aut familiares: quandoquidem id fieret in detrimentum pauperum, quorum ea gerit peculiarem curam tanquam maxime commendatam in sacris Scripturis.

101. Secundum est, An beneficiarius licite possit sororem, vel aliam cognatam dotare, vt commode nubat: possitne item licite fratrem, vel cognatum alere in literarum studiis, atque cum ad gradus scholarum promouere. Ad quod respondendum est posse, tanquam alienis ex charitate præferendos, dummodo indigentes sint ea ex parte, id est, non possint talia habere aliunde. Nam si possint, non censentur ea esse pauperes; ac proinde largitio eiusmodi fieret contra Ecclesiæ antememoratam prohibitionem, de non ditandis cognatis ex beneficiorum fructibus. In qua responsione contentiunt Angelus in verbo *Dos*, nu. 5. & in verbo, *Clericus* 13. nu. 11. *Sylla* verbo, *Dos*, quæst. 5. & verbo, *Clericus*, 4. quæst. 15. Rosella, *Clericus*, 4. num. 11. Tabiena. verbo, *Dos* quæst. 4. Armilla eodem verbo, num. 7.

Circa eandem cum Molina de iust. & iure, *tomo primo tract. 2. disput. 146.* nota 1. pauperes censeri non solum eos qui egent victu, & vestitu requisitis ad vitæ conseruationem, quæ dicuntur necessaria natura: sed etiam qui egent rebus opportunis ad conuenientiam sui status. Nota secundo quod licet beneficiarius de redditibus beneficii, quos in operibus piis insumere tenetur, debeat cæteris paribus potius consanguineis, quam extraneis subuenire: occurrentibus tamen extraneorum necessitatibus extremis, aut quasi extremis, debere potius eis subuenire quam consanguineis, in illis quibus indigent solummodo ad conuenientiam sui status. Nota tertio, beneficiarium habentem bona patrimonialia, aut quasi patrimonialia posse ex redditibus sui beneficii subuenire consanguineis egentibus non minus, quam extraneis similiter indigentibus, quantumuis laudabilis esset subuenire ex aliis suis bonis, vt haberet quod ad alios pios usus conferret. Nota 4. beneficiarium posse in suo obsequio habere consanguineum diuitem, illique sustentationem, & mercedem iustam dare de redditibus ecclesiasticis, sicut daret alteri.

102.

Tertium est, An beneficiarius possit filiam spuriam ex fructibus sui beneficii dotare. De qua re Tabiena, in verbo *Restitutio*, q. 19. & Nauarr. in tract. *De spoliis Clericorum* §. 19 numero 11. sentiunt Clericum posse suum filium, aut filiam spuriam ex redditibus sui beneficii alere, ac dotare, si nequeat aliter ipsis indigentibus providere, prout iure natura tenetur. Quod autem per bullam à Nauarr. in eodem §. relatam, Pius quintus reuocat omnia testamenta legata, donationes, dispositiones quascumque ex bonis, vel fructibus Ecclesiasticis facta in usus filiorum illegitimos utriusque sexus, idem Nauarr. sic interpretatur ut velit Pontificem reuocare tantum privilegia, aut indulta; aut dispensationes in ea re factas, non aut tollere id quod est de iure. Idcirco, vero, cum haberet, in fine, extra, de eo qui duxit in matrimonium, statuitur debere alimenta filiis illegitimis constitui. Adde quod credibile non sit Pontificem id sustulisse quod est iure naturali debitum. At ex naturali æquitate debitum est filiis, licet ex peccato natis, ut si egeant, alantur à parentibus. Possunt quoque prædictæ bullæ verba sic accipi, ut illis prohibeatur ne ex bonis, vel fructibus Ecclesiasticis aliquid detur filiis illegitimis, prætextu, & colore paupertatis, quando reuera pauperes non sunt.

Atque ita, quod benenotat Molina loco citato, si beneficiarius haberet alia bona sua, unde subuenire posset filio suo, aut filia spuria, non posset illis tradere dotem, aut sufficientem sustentationem de superfluo sui beneficii: quia non essent reuera pauperes, sicut nec possunt aliis habentibus parentes qui debent, & possunt sufficienter illis subuenire. Addit idem Molina sub finem eiusdem disput. non esse quidem fas beneficiario de redditibus beneficii, quos alias in piis operibus expendere tenetur, spuriam conferre dotem quantum coniugatus conferret filia legitima; quandoquidem æquum non est spuriam facere parem legitima; quod nec solent facere laici de suis patrimonialibus. Attamen si idem beneficiarius sit nobilis, ipsum in moderatâ dotem tali filia posse plus conferre, quam si ea esset spuria Sacerdotis infimæ conditionis; quoniam ex statu, & qualitate parentis accrescit status qualitas & conditio filia spuria. Itaque totum illud in dotem conferre potest, quod attenta qualitate, & conditione parentis, mortuo ipso adiudicaretur in foro exteriori dandum eidem spuria ab hæredibus, arbitrio boni viri.

103.

Quartum est, quo modo sit habenda ratio status consanguinei ut ei tanquam pauperi beneficiarius licite conferat quod superest ipsi ex fructibus sui beneficii. An considerandus sit status in quo idem consanguineus erat antequam Clericus beneficium obtineret, an habenda sit quoque ratio status in quo ille est eo ipso quod Clericus beneficium habet. Exempli gratia promotus est quis ad Episcopatum, vel Cardinalatum, eo ipso consanguinei eius ita ascendant ad nouum statum ut ille ad eorum sustentationem possit plus expendere, quam posset, si ad eum dignitatis gradum non esset promotus, sed maneret, simplex beneficiarius. De hac re tenendum est iuxta Rosellam in verbo, *Clericus*, 4. num. 11. in verbo *Restitutio*, 14. num. 7. alimenta, & dotem esse danda consanguineis solum secundum statum, & conditionem in qua erant priusquam Clericus ad beneficium promoueretur.

Iuxta Tabienam vero in verbo *Restitutio* quest. 19. beneficiarium in dandis prædictis posse excedere statum, quem consanguinei habent in sæculo, quia in tali re non debet attendi gradus secularium, sed gradus personæ beneficiarij. Quæ opinio non est satis tutata quia secundum eam contra Canones consanguinei ditarentur ex fructibus beneficiorum: tum quia differentia est inter seculares, & Ecclesiasticas dignitates: quod consanguineo promotio ad dignitates seculares, propinqui simul cum eo ad statum ascendunt altiores; non item promotio ad dignitates Ecclesiasticas, quoniam ea ex parte, ipse est ac si consanguineos non haberet sine parte, sine matre, sine genealogia tanquam alter Melchisedech: nisi quando dignitati Ecclesiasticæ annexa est dignitas secularis, ut quando Prælati sunt Principes: puta Duces, Comites, Marchiones, &c. maxime autem Papa habens multas terras, & prouincias temporali iurisdictione sibi subiectas. Ea enim ex parte qua Prælati cum spiritali

iurisdictione habent dominium temporale, consanguinei ipsorum simul ascendunt ad nouum statum: quia non debent in eo peioris conditionis esse, quam seculares. Itaque si ut his promotis ad seculares dignitates consanguinei ipsorum mutant statum, mutantur & consanguinei Clericorum promotorum ad dignitatem Ecclesiasticam, quæ annexam habet iurisdictionem secularem.

Cæterum mihi probatur quod docet Nauarr. in tract. *De redditibus Ecclesiasticis* quest. 1. admo. 27. & sequitur Molina in citata disput. 146. versus finem, beneficiarium actum in statu Ecclesiastico, posse licite consanguineis conferre, non quidem tantum, quantum illi exigere solent, nec quantum ipsius affectio erga illos inordinata suase: licet; sed moderate prudentis, & timorati viri arbitrio; circumstantiis omnibus spectatis ac quantum requirit iudicarij, ut dedecus merito non sit ipsi beneficiario propinquos sibi tam arcte coniunctos, se adeo abigere habere,

OCTAVVM DVBIVM PRIMARIVM EST: An beneficiarius satisfacta obligationi expendendi in pauperes, quod superest ex fructibus beneficii si expendat in aliorum usus pios, quam pauperum, v.g. in fabricam alicuius Ecclesie, vel religiosæ domus, vel quodcumque aliud opus pium. Ad quod ex Nauarr. quest. citata admo. 26 respondendum est satisfacta esse: quia bona Ecclesie comparata sunt non solum ad subueniendum necessitati temporali, sed etiam spiritali fidelium, & ad promouendum diuinum cultum. Ideoque illud iure statutum; ut id quod ex beneficiorum fructibus superest expendi debeat in usus pauperum, interpretatione extendendum est ad quascumque causam piam.

Si quæras, An beneficiarius debeat quod sibi superest expendere in usus pauperum illius loci in quo situm est beneficium ipsius. Respondetur ex Nauarro in citata admo. 27. satis esse si expendat in usus pauperum cuiusvis loci: quod probatur tum aliunde, tum ex eo quod nulli sit in iure canonico textus, quo beneficiarius obligetur illud expendere in usus pauperum loci in quo situm est beneficium: tum ex recepta consuetudine expendendi etiam in usus aliorum pauperum, quæ ex eo censenda est rationabilis, quod mater Ecclesie omnes mundi fideles reputet suos filios. Atque possit plerumque contingere ut pauperes alterius loci sint indigentiores, & meliores; ideoque præferendi, iuxta illud cap. Non satis, dist. 86. sub finem, & omnibus debetur misericordia, iusto amplius.

Quod si veritas seruandam esse voluntatem testatoris, qui contulit bona ex quibus constituta sunt beneficia: Respondetur id verum esse, sed testatores solere in testamento aliquando aperte exprimere suam voluntatem, aliquando vero liberæ dispositioni hæredis, vel executoris testamenti relinquere: aliquando vero declarare quibus pauperibus sua bona velit distribuere, aliquando nihil exprimere in testamento de qualitate, & conditione pauperum. Quandoque igitur voluntas testatoris est aperta ex præscripto eiusdem distribuenda sunt bona. Si vero de animo, & voluntate testatoris non constat quidem aperte in testamento: ex signis tamen, vel coniecturis colligi possit animus, intentioque illius tunc quoque eroganda est elemosyna iuxta voluntatem quæ in eo fuisse præsumitur probabiliter. Sin autem nihil de eius voluntate colligi potest, tunc satis est, ut elemosyna in usus pauperum erogetur secundum Ecclesie antedictam mentem.

Atque id ipsum dicendum esse de fidelibus, qui Ecclesie dederunt bona sua, ex quibus beneficia sunt constituta: nihil est quod obstat: præsertim cum beneficiarius ad dandum pauperibus quod superest, non obligetur ex præcepto fidelium, ex quorum bonis constituta sunt beneficia, sed ex præcepto Ecclesie, statuente ut in pauperes, & usus pios erogetur quod superest ex fructibus beneficii: prout habitum est in præced. num. 79.

Aduerte autem ex Nauarro loco citato nu. 3. pauperis nomine, hic intelligi quemcumque non valentem deceteret, & commode viuere secundum statum sui conditionem: licet possessiones aliquas, vel redditus annuos habeat: quia quantumcumque suppetant ei necessaria ad conservandam vitam, non tamen ad se pro sua qualitate, & conditione sustentandam. Aduerte item Molina de iust. & iure temo. 11.

tract. 2.

tract. 2. disput. 145. versu, illud vero, quando bonum dice-
 fis, vel regni, aut totius Ecclesie, non postulat nec specialis
 aliqua ratio aliter prescribit: debere eiusmodi opera pia po-
 titus fieri in utilitatem populi qui reditus contribuit, quam
 alterius loci, quia recta ratio, & proximorum edificatio ita
 exigit.

106. NONVM DVBIVM EST: Quid intelligi debeat per
 commodam, & sufficientem sustentationem beneficiarii:
 cum dicitur quod ultra illam huius superest ex fructibus be-
 neficii, debere pauperibus erogari. De hoc copiose Molina
 in cit. disput. 145. Pro solutione autem dicendum est pri-
 mo, nomine commodae sustentationem intelligi quid-
 quid ad sustentationem beneficiarii pertinet etiam habita-
 ratione nobilitatis, & doctrinae, vel insignium meritorum
 ipsius. v. g. si sit filius Regis, vel principis, vel alicuius alte-
 rius illustrius viri. Item si sit doctor in Theologia, vel iure Ca-
 nonico. Item si sit optime meritis de Ecclesia, vel rep. Chri-
 stiana. Quod enim horum omnium sit habenda ratio, pater:
 quia ex cap. De multa, §. finali, De praebendis, persona nobi-
 litatis, ac literatura causa est iusta dispensandi cum ali-
 quo in pluralitate beneficiorum. Item ex Extravag. Ioan-
 nis 22. quae incipit, Execrabilis, De praebendis. §. Nos quo-
 que cum omnino interdicta sit pluralitas beneficiorum, ab
 ea prohibitionem excipit Cardinales, & filios Regum: quo
 significat habendam esse rationem nobilitatis, & me-
 ritorum, atque obsequiorum talium, qualia sunt (vt ibi-
 dem dicitur) quae vniuersali Ecclesiae solent Cardinales ex-
 hibere.

Sunt tamen duo casus, quos in eadem disput. versu, Est ta-
 men, notat Molina, in quibus non habetur talis ratio. Prior
 est, cum beneficiarius maius illud incrementum aliunde ha-
 bere potest: neque dignitas illius aut literatura, causa sunt
 in Ecclesia alicuius utilitatis maioris ea, quam caeteri sua au-
 thoritate aut suis literis afferant. Posterior est, quando pro-
 ximorum necessitas, & fabrica Ecclesiae aliud exigit. In vni-
 uersum enim absurdum est, & scandalosum pauperes fa-
 me perire, aut Ecclesias incultas, aut ruinosas esse, & be-
 neficiarios de redditus Ecclesiasticis, qui sunt Christi patrimon-
 ium, amplas, splendidaeque familias habere, ac splendide
 viuere.

107. Dicendum est secundo: habendam esse rationem loci in
 quo situm est beneficium, etenim aliud iudicari debet si be-
 neficium sit in Ecclesia digniore, vt in cathedrali: & aliud
 si in inferiore, vt in collegiata. Item aliud si sit in oppido in-
 signi, aliud si in villa, vel castro, itemque aliud si sit in re-
 gione, prouincia, vel loco vbi est penuria, & caritas rerum
 quae venduntur, & emantur ad vitae usum: aliud si contra,
 vbi est talium abundantia.

Dicendum est tertio: habendam esse rationem qualitatis
 quam beneficium habet. Etenim beneficia sunt alicuius dig-
 niora: & inter dignitates, est maioris sunt alius. In qui-
 bus ad tollendam omnem difficultatem Molina in eadem
 disput. 145. versu Quartum est: bene monet consuetudinem
 beneficiariorum pie timorataeque conscientiae habendam
 esse pro regula, ad quam tuto caeteri similes admetiri pos-
 sunt familiam, & sumptus ad sustentationem suam compe-
 tentes: nisi aliqua circumstantia interueniat quae aliud exi-
 gat. No refert vero, quod is qui promotus est ad beneficium
 qui antea esset pauper, & infimae sortis. Nam ratione sta-
 tus adepti, potest ad suam sustentationem competentem,
 sumptus facere, quos faciunt eiusdem Ecclesiae timorati be-
 neficiarii, in quibus nulla datur ratio peculiaris, cur maiores
 facere debeant aliis eiusdem status.

108. Dicendum est quarto: nomine commodae sustentatio-
 nis comprehendendi quidquid est necessarium ad sustentan-
 dum se, & familiam suam. Quae familiae nomine intelligun-
 tur famuli & ministri necessarii: item propinqui indigentes,
 nempe fratres, sorores, nepotes, siquidem egeant, multo-
 que magis pater, & mater: itemque filii siue ex legitimo ma-
 trimonio suscepti ante habitum beneficium, siue illegiti-
 mi: Quibus si egeant, alimenta concedi debent ex equita-
 tenaturali.

Dicendum est quinto: nomine commodae sustentatio-
 nis comprehendendi adhuc quidquid est necessarium ad victum,
 & vestitum, atque ad habitationem, & medicinas neces-

larias. Si quaeras, An eo nomine comprehendatur etiam
 quidquid pertinet ad remuneranda ministeria, & beneficia
 recepta ab aliis. Respondetur comprehendendi: quoniam gra-
 titudo erga benefactores, & remuneratio benefactorum,
 iure naturali sunt debita. Pro quo facit, quod ex cap. Relat-
 tum 2. De testamen. §. Licet, aperte colligatur beneficia-
 rium in morte relinquere posse aliqua feruitoribus, & fami-
 liaribus ad remuneranda obsequia. Vbi aduerte (quod ex
 Nauarro habet Molina in eadem disput. 145. versu, Eodem mo-
 do) curandum esse vt tales remunerationes moderate fiant,
 neque occasio inde sumatur pia opera defraudandi portio-
 ne ea reddituum, quae ultra competentem beneficiarii susten-
 tationem illis debetur.

Si rursus quaeras, an etiam illo nomine comprehendantur,
 quae pertinent ad hospites ex humanitate recipiendos,
 & ad conuiuia amicis, & familiaribus exhibenda. Ad quod
 cum Molina, versu, Tertium est: respondetur comprehendendi si
 sunt moderata: quoniam fiunt ob honestam quandam vr-
 banitatem, & laudabilem inter bonos existentem consue-
 tudinem.

Si tertio quaeras, An comprehendantur quoque ea quae
 pertinent ad ludos, & alias animi recreationes. Responde-
 tur comprehendendi quoque: dummodo sint honestae, & mo-
 deratae recreationes: quoniam ea aliquando propter corpo-
 ris valetudinem, & animi relaxationem sunt necessariae.

Si quarto quaeras, An comprehendantur etiam illa quae
 donari solent ex mera liberalitate, aut magnificentia. Re-
 spondetur non videri comprehendenda: quia huiusmodi
 virtutes pertinent potius ad Principes, aut alios viros saecula-
 res locupletes, quam ad Clericos quoad fructus suorum
 beneficiorum. Nam licet ea ipsae virtutes ex obiecto non
 sint Clericis prohibita: illis tamen secundum Canones, in-
 terdictum est fructus beneficiorum expendere in magnifi-
 cos sumptus, aut in liberales donationes: nisi id fiat ob pias
 causas piave opera, in quibus illi possunt esse liberales, &
 munifici. Vnde Concil. Trident. sess. 25. cap. 1. De reform.
 resouat Concilii quarti Carthaginensis statutum, can. 15.
 De Episcopis: vt sint contenti modesta suppellectile, mensa,
 & victu frugali, atque in reliquo vitae genere, ac tota domo
 caueant, ne quid appareat quod simplicitatem, Dei zelum,
 vanitatum contemptum non praese ferat. Quod idem esse
 dicendum suo modo de quibuscumque beneficiariis constat
 ex eodem Concilio Trident. ibidem.

DVBIVM IO. PRINCIPALE EST: An si beneficia-
 rius emat praedia, & possessiones, aliaue bona ex fructibus,
 vel pecuniis sui beneficii, taliter empta acquiratur illi Eccle-
 siae, cuius est beneficiarius an vero ipsimet beneficiario:
 ita ut is de illis possit libere disponere. Ad quod Nauarr. in
 tract. De redditibus Ecclesiae, quest. 1. admonit. 47. respondet af-
 firmando in vniuersum, omnia ex fructibus beneficii em-
 pta, si non emantur pro sua Ecclesia, eiusve nomine (quo-
 modo eiusdem essent reuocabiliter: perinde ac donata) re-
 manere inter bona eiusdem beneficiarii ementis sub eadem
 conditione, qua fructus ipsi: nempe vt vtatur illis ad cogru-
 am sustentationem, & caetera expendat in pia opera. Quod
 autem non sint eo ipso Ecclesiae, probat: quia si id ita esset,
 ea quae beneficiarius emit ad suum usum, vt vestes, libros,
 lances, cochlearia, aliaque (etiam si immobilia) destinata ad
 usum personae propriae, aut ad iustam remunerationem ob-
 sequiorum acceptorum, aut ad aliquod pium opus, vt dota-
 tionem alicuius facelli, vel pauperum puellarum: aut ali-
 mentum pauperum scholasticorum, &c. non posset magis
 de talibus disponere vendendo, commutando, donando:
 quam possit de utensilibus suae Ecclesiae comparatis ad pro-
 prios illius usus: vt de calicibus, sacris vestibus, campanis,
 & aliis eiusmodi: quod nemo dixerit.

Idem confirmat ex nonnullis bullis Pontificijs (quas ip-
 se refert, & late expendit in tractatu De spolijs Clericorum,
 §. 5. & sequent.) in quibus plures Pontifices ita tulerunt huius-
 modi bona empta, spolia esse Clericorum. Vnde conse-
 quens est ea non transiisse in dominium Ecclesiae, in qua est
 beneficium de cuius redditibus facta est emptio. Nam si tran-
 sissent, non pertinerent ad Papam tanquam Clericorum
 spolia. Ea autem quae in contrarium adferri possunt soluntur:
 dicendo procedere quoad ea quae empta fuerint nomine

Ecclesia, aut illius propria pecunia. Etsi enim generalis lex sit, Cod. de rei vindicatione, lege Si ea pecunia: quod emptum est ex aliena pecunia: non fiat eius cuius est pecunia: sed acquiratur ipsi emptori. Ea tamen ex communi sententia locum non habet in iis, quæ tutor, vel curator, vel ministrator emit ex pecuniis pupilli, vel minoris, vel civitatis: quibus Ecclesia in eare æquiparatur.

121. **POSTREMUM DUBIUM EST**, An beneficiarij possint testari de prouentibus suorum beneficiorum. Hoc late tractat Molina in antememorato tractatu 2. disput. 147. Sed contenti erimus sequentibus documentis.

Primum est, Clericos non Religiosos (de Religiosis alia ratio est ob votum paupertatis perpetuæ) posse testari etiam ad causas non pias de patrimonio suo: atque de aliis, quæ suo labore, & industria acquirerint, atque etiam de iis, quæ ex prouentibus beneficiorum sustentationi suæ subtraxerint. Hoc patet per illud quod antea partim qu. prima, partim dubio primo ostensum est, ipsos habere talium bonorū dispositionem liberam. Pro quo textus est apertus in cap. Quia nos, & in cap. Relatum 1. §. Cæterum, De testamentis.

Secundum est, De iis, quæ ex prouentibus beneficiorum supersunt sustentationi beneficiariorum, ipsos non posse testari. Hoc patet ex citatis cap. Quia nos, & cap. Relatum, 2. itemque ex cap. Cum in officiis, eodem tit. Ad quod cap. num. 5. in tractatu De testamentis Couar. notat eam esse opinionem communi omnium consensu receptam. Adde in sequ. nu. 6. moribus receptum nihilominus esse, ut solis Epil. opis standi licentia sit necessaria. Cæteros enim Clericos libere testari de iis, quæ ex redditibus Ecclesiasticis acquiruntur ipsi; si in testatis consanguineos suos eedere ex consuetudine præscripta. Etsi enim merito facta sit memorata prohibitiōe ne scilicet Ecclesiastici studerent opibus accumulandis: sed sua saltem superflua, expenderent in pios vsus; tamen, quoniam ea est tantum iuris humani, potu t abrogari contraria consuetudine. Quæ non est de se mala, nec corruptela censenda, si sit testandi ad pias causas; non item si ad prophanas, vt ad ditandos parentes. Alienum est enim à ratione, vt bona iure pauperibus debita relinquatur consanguineis iam satis diuitibus, aut ij de industria finantur in illis succedere ab intestato. A quare viri timorati, & memores suæ salutis, ac iudicij quod subituri sunt, cōsūtuti ante tribunal Christi, semper abhorruerunt, tanquam aduersante iuri naturali: adeo ut Papa nequeat in ea dispensare, vt nec in cæteris rebus eiusdem iuris nisi interueniat causa aperte iusta, quemadmodum notatum est à Nauar. in tract. De redivibus Eccles. quæst. 3. adm. nit. 6.

122. **Tertium documentum est**, Non obstante peccato quod beneficiarius committit, de prouentibus suorū beneficiorum contra iuris canonici constitutionē disponendo, dispositionē esse validam. Ratio est, quia ex eo quod dispositio sit illicita, non sequitur necessario vt sit inualida. Sic enim cum quis de bonis suis patrimonialibus superfluis in vsus prophanos disponit, quando virgente graui necessitate tenetur elargiri ea in elemosynā, valet dispositio, etiā si mortifere peccet: quia in eo casu obligatur solum personaliter, & sine hypothecatione suarum rerum. Quod idē vsuuenit in beneficiario iuxta ante tradita sub sine quæstionis prioris, & initio posterioris. Vnde consequens est, hæredes per tale testamentum institutos posse valide succedere in bonis eiusmodi, tanquam acceptis ab eo qui vere habuit dominium eorum, nulli de se obligationi suppositorum. Ea enim obligatio qua debuerint applicari pijs vsibus, personalis tantum fuit, pertinet ad solum testatorem: quæ proinde non transit ad hæredes; vnde fit (si nihil aliud sit quod obliet) vt illi possint ea accipere; totumque peccatum commissum, testatoris est: qui ita siue expresse, siue tacite canones disposuerit; itemque eorum qui ipsum ad id induxerunt.

CAPVT VIII.

De obligatione soluendi pensiones beneficij legisime impostas.

SUMMARIUM.

- 123 Quid in hac re significetur nomine pensionis, & quomodo ea conueniat cum beneficio Ecclesiastico, ac quo modo ab eo differat.
- 124 Variæ illius diuisiones.
- 125 Authoritas requisita ad validam impositionem pensionis, & quatenus sit in Episcopo.
- 126 Causa iusta ad eamdem requisita.
- 127 Itemque iusta quantitas: ex parte cuius cauenda est surreptio, per quam irrita redditur pensionis constitutio.
- 128 Quali aere requisita in persona cui datur pensio; vt hæc sit valida.
- 128 Episcopus potest pensionem imponere, etiam ad tempus.
- 130 Vary casus in quibus potest Episcopus pensionem imponere.
- 131 Pensio imposta sine beneficiarij consensu habetur surreptitia.
- 132 Duo modi quibus pensio amittitur.
- 133 Non vt laicis sic clericalis vendi potest; immo nec redimi sine auctoritate Papæ. Remittit autem potest sola pensionarij voluntate, nisi us sit ad illius titulum promotus ad sacros Ordines.
- 134 Quatenus diminui debeat pensionis solutio, aut propter hæc non factam incurratur excommunicatio.

OBLIGATIO soluendi pensionem beneficio legitime impostam perinde est ex iustitia, ideoque de se suis moralibus, ac obligatio soluendi censum super alia aliqua re fructifera constitutum. Ad illius autem noticiam pro iudicio de peccatis nobis proposito: tradenda sunt de tali pensionum genere aliquot documenta, cuius pleniorē explicationem si quis optet videre poterit apud Hieronymum Gigantem in tractatu De pensionibus, & Ioannem Azorium in 2. parte Moral. Infit. lib. 8. cap. quinto, & septem sequentibus.

Primum autem documentum est: Nominē pensionis, prout notat Gigus in citato tractatu quæstion. prima, hic significari certam portionē reddituum beneficij ab eo separatam non tamen in perpetuum, sed solummodo ad tempus. Sic autem sumptam pensionem conuenire cū beneficio: quod tam ea quam hoc, sit ius percipiendi redditus Ecclesiasticos. Differre vero primo, quod sit ius ad vnam partem eorum reddituum, ad quos in totum percipiendos, beneficium est ius. Secundo, quod pensio duret tantum ad tempus, nempe ad aliquot annos, aut ad vitam pensionarij, & beneficij sit de se perpetuum. Tertio, quod pensio non inducat obligationem præstandi officium Ecclesiasticum, pro quo datum est beneficium, sed ipsum totum beneficio in cumbat.

Secundum documentum est: Tradi varias diuisiones pensionis taliter spectatæ. Prima est in Cericalem, seu spiritalem: quæ videlicet datur pro officio spirituali, aut pro statu quem solus Clericus habet; & in laicalem, seu temporalem, quæ laicis datur pro causa temporali, hoc est, pro seruitio, seu obsequio, vel officio præstito, aut præstando Ecclesie. Secunda est, in eam quæ datur cum clausula transferendi, & in eam quæ datur sine tali clausula. Dicitur autem clausula transferendi, potestas pensionem a tribuendi alteri, interposita auctoritate alicuius personæ constitutæ in Ecclesiastica dignitate. Vide Azorium in cit. lib. 8. cap. 11. Tertia est in eam, quæ datur cum regressu ad beneficium; & in eam, quæ datur sine tali regressu. Est autem regressus, quando ei qui pensionem accipit sit potestas, vt nisi alter soluerit ipsi tempore præscripto, possit accipere beneficium. De quare Azor, in præced. cap. 9. quæst. 4. Aduerte vero obiter non solere tale regressum concedi, nisi cum quis beneficium resignauit, & ei referuata est pensio annua; vel cum cessit quis liti, vel iuri in beneficio in gratia colligantis, referuata sibi annua pensione. In alijs enim casibus ob non factam solutionem pensionis, solet potius imponi pœna priuationis beneficij.